

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 130/2025-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného KRALIK & PARTNERS s.r.o., Ulica 29. augusta 2B, Bratislava, proti uzneseniu Mestského súdu Bratislava III č. k. B4-12Cb/55/2021-382 z 27. novembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. februára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu zdravia zaručeného v čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a porušenia zákazu zneužitia práva zaručeného v čl. 17 dohovoru uznesením mestského súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a odložiť jeho vykonateľnosť do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

II.

Skutkové východiská

2. V civilnom sporovom konaní na mestskom súde bolo sťažovateľovi doručené predvolanie svedka na pojednávanie, ktoré sa konalo 27. novembra 2024 o 12.30 h. Následne bolo sťažovateľovi 22. decembra 2024 doručené napadnuté uznesenie, ktorým mu bola uložená poriadková pokuta 500 eur. Mestský súd v odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že sťažovateľ sa ako svedok nedostavil na pojednávanie, pričom doručenie predvolania spolu s poučením o možnosti uloženia poriadkovej pokuty a predvedenia mal vykázané poštou riadne a včas 18. novembra 2024. S poukazom na § 102 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) mestský súd uviedol, že

svedok svoju neúčast' na pojednávaní nijakým spôsobom neospravedlnil. Keďže sa nedostavil na pojednávanie a neospravedlnil svoju neúčast' na ňom, pričom termín pojednávania mu bol známy od 18. novembra 2024, sťažil postup súdu a spôsobil tým prietahy v konaní, súd mu uložil poriadkovú pokutu.

III.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ považuje napadnuté rozhodnutie za svojvoľné (formalistické), vecne nesprávne a nad rámec citácie zákonných ustanovení mu chýba riadne odôvodnenie.

4. Mestský súd sa vôbec nezaoberal časovým odstupom troch kalendárnych dní medzi doručením predvolania (24. novembra 2024) a nariadeným pojednávaním (27. novembra 2024 o 12.30 h), čo neposkytlo sťažovateľovi dostatočný priestor pre prípadné „*dodatočné*“ ospravedlnenie. Súd sa nezaoberal ani objektivizáciou dôvodov neúčasti sťažovateľa na pojednávaní.

5. Sťažovateľ tvrdí, že bol ukrátený na svojich právach na súdnu ochranu, keď v procesnom postavení svedka prevzal predvolanie na pojednávanie v posledný deň úložnej lehoty, t. j. 24. novembra 2024 (fikciou doručenia), v čase pred pojednávaním a v čase pojednávania bojoval s ťažkým priebehom ochorenia COVID-19 v horúčkovitých stavoch, jeho fyzický stav neumožňoval, aby sám uskutočňoval základné životné potreby, a v období od 20. novembra 2024 a aj v deň pojednávania sa o neho 24 hodín denne starala manželka. Tá nemala vedomosť o povinnosti sťažovateľa dostaviť sa na pojednávanie. Súdne pojednávanie bolo objektívne nižšou prioritou ako sťažovateľovo právo na dosiahnutie zdravia, súd tak svojou ingerenciou zasiahol do základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 40 ústavy. Skutočnosť, či by sťažovateľ podal ospravedlnenie, alebo nepodal, by nemala žiaden vplyv na to, že pojednávania by sa nezúčastnil. Sťažovateľovi nebol poskytnutý dostatočný priestor, aby sa ospravedlnil dodatočne, keď mestský súd uložil poriadkovú pokutu bez možnosti opravného prostriedku hneď v deň pojednávania. Mestský súd 6. decembra 2024 zaslal sťažovateľovi predvolanie na ďalšie pojednávanie na 13. február 2025. Nevyužil zákonom dané možnosti podľa § 196 ods. 2 CSP, a to uložiť sťažovateľovi ako svedkovi, aby na otázky, ktorými sa má určitá skutočnosť objasniť alebo preukázať, odpovedal písomne. Sťažovateľ vníma porušenie práva na súdnu ochranu aj v existencii ospravedlniteľných dôvodov, ktoré udelenie poriadkovej pokuty vylučujú (sťažovateľ mal v úmysle dodatočne uviesť dôvody a tieto doložiť lekársym potvrdením).

6. Vo vzťahu k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľ uvádza, že legitímny cieľ, ktorý by takéto rozhodnutie mohlo sledovať, nie je daný, a teda mu bolo odopreté právo na prístup k súdu najmä vzhľadom na to, že súd neskúmal jeho majetkové a príjmové pomery a nebolo mu umožnené dodatočne sa dožadovať odpustenia uloženej poriadkovej pokuty.

7. Výška pokuty sa sťažovateľovi javí ako neprimerane vysoká, zasahujúca do sféry jeho majetkových práv, čo odôvodňuje ingerenciu ústavného súdu. Súd nevyužil žiadne preventívne opatrenia, ale, naopak, uložil sťažovateľovi najvyššiu možnú poriadkovú pokutu, čo neodôvodnil, čím porušil jeho právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Voľná úvaha sudcu bez riadneho odôvodnenia môže navodzovať pre sťažovateľa diskriminačný efekt.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Poriadková pokuta je procesnou sankciou, ktorou je možné vynútiť si splnenie tých procesných povinností, ktoré napriek tomu, že došlo k ich účinnému uloženiu, splnené neboli. Základným predpokladom pre vydanie takéhoto rozhodnutia je to, že konaním alebo opomenutím môže dôjsť k sťaženiu postupu konania. Svojou podstatou tak uvedené poriadkové opatrenie umožňuje zabezpečiť nerušený priebeh konania a súčinnosť strán sporu, resp. ich zástupcov a iných subjektov v prípade, ak títo nemajú záujem podieľať sa na prebiehajúcim konaní spôsobom, ktorý zákon upravuje. Súčasne je rozhodnutie súdu o poriadkovom opatrení procesným rozhodnutím s procesnoprávnymi dôsledkami len pre určité štádium civilného sporového konania; nestáva sa samo osebe predmetom konania a nejde o rozhodnutie vo veci samej, ktoré by do práv a povinností strán sporu zasahovalo konečným spôsobom (III. ÚS 152/2017). Pokiaľ ide o výšku poriadkovej pokuty, tú určuje súd s prihliadnutím na povahu porušenej povinnosti, čo znamená, že pri určení sumy každej pokuty disponuje súd voľnou úvahou. Miera voľnej úvahy súdu však nie je absolútna, ale je obmedzená maximálnou možnou hranicou 500 eur. Pôjde teda zväčša o pokuty v zanedbateľnej výške (IV. ÚS 208/2018).

9. Ústavný súd však už *in abstracto* judikoval, že zmyslom a účelom sankčného opatrenia v podobe poriadkovej pokuty je vytvorenie účinného mechanizmu slúžiaceho na vynútenie a upevnenie authority súdu, ktorého úlohou je zabezpečiť dôstojný a nerušený priebeh pojednávania vedúci k rýchlej a účinnej ochrane práv. Takýto výklad akcentuje aj základné princípy CSP, konkrétne čl. 10 CSP, ktorý organizáciu priebehu konania zveruje do rúk súdu, ako aj čl. 17 CSP, ktorý zaväzuje súdy na urýchlenosť a hospodárnosť konania. V súlade s princípom primeranosti treba poriadkovú pokutu vnímať ako krajný prostriedok, ktorého využitie je prípustné až po tom, keď miernejšie opatrenia umožňujúce dosiahnutie sledovaného cieľa zlyhali (III. ÚS 67/2018).

10. *In concreto* ústavný súd nehodnotí ako ústavne spochybniteľné, keď okresný súd uprednostnil rýchlosť a hospodárnosť konania na úkor hľadania miernejších opatrení spôsobilých dosiahnuť sledovaný cieľ. Zo skutočnosti, ktorú uvádza sám sťažovateľ, že mestský súd ho následne opätovne predvolal na pojednávanie vo februári 2025, dostatočne vyplýva splnenie zákonnej podmienky, že sťažovateľ neospravedlnenou neúčastou sťažil postup konania.

11. K námietkam sťažovateľa ústavný súd spresňuje, že dôvodom uloženia poriadkovej pokuty nebola neúčasť sťažovateľa na nariadenom pojednávaní, ale to, že sa včas neospravedlnil. Uloženiu pokuty podľa CSP bráni iba včasné ospravedlnenie [§ 102 ods. 1 písm. b) CSP]. Sťažovateľ popisuje intenzitu zdravotných ťažkostí, ktorá mu podľa jeho tvrdenia objektívne bránila zúčastniť sa pojednávania, ale naznačuje, že mu bránila sa aj včas ospravedlniť. Z obsahu príloh ústavnej sťažnosti vyplýva iba to, že sťažovateľ bol práceneschopný pre akútny infekčný dýchacích ciest a problémy s krvným tlakom (teda ani pozitivita na COVID-19 nie je preukázaná). Z toho je nesporné, že sa pojednávania zúčastniť nemohol, ale nie to, že sa nemohol ospravedlniť. Z lekárskej správy ťažkosti brániace ospravedlneniu nevyplývajú (ako to v rovine argumentácie tvrdí sťažovateľ) a už vôbec z nej nevyplýva potreba takej intenzívnej starostlivosti zo strany jeho manželky, že by nedokázala „zadministrovať“ ospravedlnenie sťažovateľovej neúčasti.

12. Argumentácia sťažovateľa o časových súvislostiach predvolania a samotného pojednávania nie je celkom zrozumiteľná. Tvrdí totiž, že pre odstup troch dní medzi predvolaním a pojednávaním nemal priestor na „*dodatočné ospravedlnenie*“. Použitý výraz naznačuje ospravedlnenie po uskutočnenom pojednávaní, čo by ale bolo bez významu, pretože poriadková pokuta bola sťažovateľovi uložená na samotnom pojednávaní, a preto následné ospravedlnenie by len ťažko bolo možné zohľadniť. Zákon požaduje včasné ospravedlnenie, k čomu zo strany sťažovateľa nedošlo. Sťažovateľ netvrdí ani len to, že sa mestskému súdu ospravedlnil. Naopak, z jeho tvrdení implicitne vyplýva, že sa neospravedlnil. Ak súd v okamihu svojho rozhodovania nedisponoval žiadnou informáciou o dôvode neúčasti sťažovateľa na pojednávaní, ťažko potom mohol zvažovať ďalšie okolnosti (ospravedlniteľnosť dôvodu absencie, časové súvislosti a pod.).

13. Ústavný súd sa stotožňuje s argumentáciou sťažovateľa, že nariadené pojednávanie bolo nižšou prioritou, ako jeho zdravie. Problémom však nie je samotná neúčasť sťažovateľa na pojednávaní, ale skutočnosť, že neúčasť neospravedlnil. Pri dnešnej dostupnosti komunikačných prostriedkov nemožno prijať záver, že preukázané zdravotné ťažkosti sťažovateľa a z nich vyplývajúca potreba starostlivosti manželky onho objektívne znemožňovali včas sa z pojednávania ospravedlniť.

14. Pokiaľ ide o sťažovateľovu námietku, podľa ktorej mohol mestský súd požiadať o jeho výpoveď v písomnej forme, čo CSP umožňuje v § 196 ods. 3, treba povedať, že ide o atypickú črtu procesnej regulácie výpovede svedka, ktorej hodnota je tradične daná bezprostrednosťou a priamosťou (a tým aj možnosťou sudcu pozorovať svedka pri jeho reakciách na otázky tvoriace súčasť výsluchu). Tým, že sťažovateľ potvrdzuje svoju schopnosť písomne reagovať na otázky súdu, vlastne priznáva, že povaha jeho zdravotných ťažkostí nebola minimálne tak intenzívna, že by nemohol súdu adresovať ospravedlnenie svojej neúčasti na pôvodne nariadenom pojednávaní.

15. K namietanému neodôvodneniu výšky uloženej pokuty je potrebné vychádzať z toho, že poriadková pokuta sa ukladá uznesením. Ide o formu rozhodnutia, ktorá nevyžaduje mieru odôvodňovania typickú pre rozhodnutia vo veci samej, ale len stručné odôvodnenie (§ 236 CSP). Zároveň CSP nepredpisuje kritériá určovania výšky pokuty, tá len nesmie presiahnuť 500 eur a pri opakovanom uložení spolu 2 000 eur. Už v tejto zákonnej koncepcii je implementovaná proporcionalita, ktorá potom nevyžaduje dôkladné odôvodňovanie výšky, pre ktorú sa súd rozhodne. Konajúci súd by nemal strácať čas hĺbkovým odôvodňovaním výšky uloženej pokuty – tým by sa sťaženie priebehu konania, kvôli ktorému sa pokuta ukladá, vlastne znásobilo. Zákonné limity sú jasné a exaktne ohraničené, preto nedostatok odôvodnenia v otázke výšky uloženej pokuty nedosahuje intenzitu odôvodňujúcu prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto považuje napadnuté uznesenie mestského súdu za ústavne udržateľné aj v kontexte výšky uloženej poriadkovej pokuty. Tá totiž v rámci zákonom ustanovených medzí bola vecou úvahy súdu.

16. S poukazom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

17. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej uvedenými nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia

označených práv a slobôd. Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd nezaoberal ani návrhom na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. februára 2025

Robert Šorl
predseda senátu